

From the Editor.....

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมปศุสัตว์ น.สพ.ยุคล ลี้มแหลมทอง
 รศ. น.สพ. สงคราม เหลืองทองคำ
 ศ.น.สพ.ดร. อรรถนพ คุณาวงษ์กฤต
 รศ.น.สพ. กิจจา อุไรรงค์
 รศ. น.สพ. วิวัฒน์ ชวนะนิกุล

ฝ่ายเนื้อหา

สพ.ญ. บุญฤดี รุจทิพย์พร
 สพ.ญ. อังสนา ย้อยเจริญ
 น.สพ. วิวัฒน์ ชูรักษา
 น.สพ. ไพบุลย์ สังนาค
 สพ.ญ. จิตติมา เพชรพรหมคร
 น.สพ. สุรพันธ์ วงศาสุราษฎร์

ฝ่ายบัญชี

สพ.ญ. ทิวากร ศิริโชคชัชวาล

เลขาธิการ

น.สพ. วินัย ชัยสิทธิ์สงวน

ฝ่ายโฆษณา

น.สพ. ศักดา อีสรานุสรณ์

บรรณาธิการ

น.สพ. สุพรชัย ศรีหนองห้าง

ฝ่ายศิลป์

น.สพ. วิชาญ ผลมกิก

ใช้หัวदनก ดูเหมือนจะเป็นปรากฏการณ์ที่สร้างความเสียหายต่ออุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่ไทยอย่างมาก ไม่เพียงแต่กระทบต่อการส่งออกเนื้อไก่ แต่ได้ลามไปถึงการบริโภคไก่ในประเทศ นับเป็นผลกระทบที่เรียกว่าคนไทยเกือบทั้งประเทศเลิกกินไก่กันไปพักใหญ่ หากถามว่าทำไมมันถึงได้รุนแรงต่อความรู้สึกของคนไทยได้มากมายขนาดนั้น ถ้าหากนับจำนวนผู้เสียชีวิตจากใช้หัวदनกก็มีเพียงไม่กี่ราย เมื่อเปรียบเทียบกับ การตายจากอุบัติเหตุในช่วงปีใหม่ที่เพิ่งจะผ่านมานั้น สามารถนับได้เป็นพันคนก็ว่าได้ อาจจะเป็นไปได้ว่าการตายของคนจากอุบัติเหตุบนท้องถนนมาจากความประมาท เลินเล่อส่วนบุคคล หรือไม่ก็เรียกว่าคนโชคร้ายสุดๆ ส่วนพวกกินเหล้าเมาแล้วขับเรียกว่าทำตัวเอง แต่กรณีของใช้หัวदनกดูเหมือนว่าทุกคนจะเกิดอาการหวาดผวา อิทธิพลของสื่อต่างๆ ที่ประโคมข่าว พาดหัวได้เป็นเดือน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความไม่แน่ใจกลัวว่าตัวเองจะติดโรคจากอาหารที่ปรุงจากเนื้อไก่ เตือดร้อนจนรัฐบาลต้องออกมากินไก่โชว์หลายครั้ง

พอพูดถึงข่าว ผมจำได้ว่าในช่วงแรกมีการกล่าวหาว่ารัฐบาลปกปิดข้อมูล ผมคงไม่ได้เข้าข้างรัฐบาล หากแต่คิดว่าส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเราท่านไม่เคยมีประสบการณ์กับโรคนี้มาก่อน ไม่เคยพูดถึงการทำลายสัตว์ที่มากมายขนาดนี้ ไม่เคยมีในประวัติศาสตร์ที่พูดถึงการชดเชยเงินให้แก่เกษตรกรเช่นครั้งนี้ เราไม่เคยรับมือหรือจัดการภาวะโรคระบาดที่กินวงกว้างขนาดนี้และเราไม่เคยจัดการกับความตื่นตระหนกของผู้บริโภค เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามด้วยความพยายามและความร่วมมือกันของหลายฝ่าย มาถึงวันนี้เราสามารถเรียกความเชื่อมั่นของต่างประเทศกลับมาได้บ้าง อย่างน้อยอียูหรือญี่ปุ่นที่เพิ่งจะหันกลับมาสั่งเนื้อไก่สุกของเรา สถานการณ์โรคเริ่มคลี่คลาย เรียกว่าฝุ่นเริ่มจางคงเหลือแต่ว่าจะรับมืออย่างไรหากเกิดเหตุการณ์นี้อีก ในอนาคตแผนแม่บทระบบการเลี้ยงสัตว์ปีกของประเทศไทยเพื่อควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคสัตว์ปีกอย่างครบวงจรและยั่งยืน จะประสบความสำเร็จหรือไม่คงต้องช่วยกันต่อไปประสบการณ์ครั้งนี้อาจจะแลกมาด้วยมูลค่ามหาศาลที่ประเมินค่าไม่ได้ คงเป็นบทเรียนราคาแพงที่สุดในประวัติศาสตร์ของอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ไทย ผมอยากให้พวกเราได้ลองคิดว่าจะนำบทเรียนในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร หากลองหลับตาแล้วสมมุติว่าเกิดเหตุการณ์โรคระบาดเช่น นิปาห์ไวรัสในหมู พวกเราจะทำอย่างไร บทบาทของพวกเราที่จะป้องกันหรือรับมือกันอย่างไรนั้นได้แต่ฝากให้ช่วยกันคิด

ฉบับนี้ถือว่าได้รับเกียรติเป็นอย่างยิ่งจาก น.สพ. วิวัฒน์ ชูรักษา ที่ได้ส่งบทความ "บทบาทสัตว์แพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มต่อธุรกิจฟาร์มสุกร" มาให้คงจะช่วยให้เกิดแง่คิดในหลายเรื่อง นอกจากนี้คงไม่พลาดเรื่องใช้หัวदनก ซึ่งเราได้บทความจากผู้เขียนที่ไม่ประสงค์ออกนาม หากแต่ใช้นามแฝงว่า "นาย เทพิน" ซึ่งเป็นข้อเขียนที่อาจจะสร้างมุมมองที่น่าสนใจให้กับผู้อ่าน ผมหวังว่าจุลสารฉบับนี้คงให้ประโยชน์ไม่มากนักน้อย หากมีข้อท้วงติงหรือเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้จุลสารของเราดียิ่งขึ้นไป สามารถส่งอีเมลมาได้ที่ supornchai@tsvs.or.th และอย่าลืมเข้าไปแวะชมเว็บไซต์ของสมาคมกันนะครับ พบกันใหม่ฉบับหน้า

น.สพ.สุพรชัย ศรีหนองห้าง
 บรรณาธิการ

บทบาทสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มต่อธุรกิจฟาร์มสุกร

: น.สพ. วิวัฒน์ ชนรักษา

ปฐมนิเทศในความเป็นสัตวแพทย์ เมื่อราว 20ปีที่ผ่านมา หมอเป็นเสมือนที่พึ่ง เป็นผู้ยิ่งใหญ่ มีเกียรติ มีค่า จนบางครั้งแทบจะถูกยกย่องเป็นเหมือนเทวดาเสียด้วยซ้ำ หากมีโอกาสได้ถามถึงความรู้สึกของสัตวแพทย์ที่ทำงานในสมัยก่อน เพราะเป็นผู้ที่ช่วยแก้ไขปัญหามาจากภัยพิบัติของโรคระบาดสัตว์ ที่สร้างความเสียหายให้แก่เกษตรกร โดยการใช้ยารักษา

จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการพัฒนากิจการฟาร์มที่ ขยายอาหาร ขยายยา ขยายวัคซีน หรือสิ่งอื่น ๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ นำมาซึ่ง รายได้หล่อเลี้ยงคนในวงการสัตวแพทย์ โดยมีนายปัจจัยลึกลับ ที่ซ่อนอยู่ คือเกษตรกรไม่มีความรู้ในการรักษา การแก้ไขปัญหาคือการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยี ตลอดจนการคมนาคมที่ยังไม่สะดวก

ปัจจุบันสถานการณ์เปลี่ยนไปเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพสัตวแพทย์ ฟาร์มเปลี่ยนจากขนาดเล็ก เป็นขนาดใหญ่ขึ้น จำนวนการซื้อสูงขึ้น ผลจากผลตอบแทนในธุรกิจเวทีกั้นที่สูง ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของจำนวนบริษัทที่เข้ามาทำธุรกิจเพิ่มมากขึ้น การสื่อสารการเข้าถึงความรู้และเทคโนโลยี ตลอดจน การคมนาคมมีความง่ายและมีการเข้าถึงได้เพิ่มมากขึ้น

ในขณะที่เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความต้องการของคนในสังคมเปลี่ยนไป แต่กรอบวิธีคิดของสัตวแพทย์ ยังคงวนเวียนอยู่ในเรื่องเดิมๆ เป็นหลัก จึงทำให้ภาพลักษณ์ของสัตวแพทย์ดูจะมีคุณค่าในสังคมลดน้อยลง ในขณะที่เดียวกันบทบาทของสัตวแพทย์ ต่อเกษตรกรเจ้าของฟาร์มที่ปัจจุบัน มีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น บทบาทจากผู้ให้ความช่วยเหลือเปลี่ยนไป

จากความรู้แรงของการแข่งขัน ในการบริการเจ้าของฟาร์ม บวกกับกฎเกณฑ์กติกา ทั้งทางสังคม และราชการที่ไม่ได้มีการขึ้นนำที่จะพัฒนาวิชาชีพ ส่งผลให้สัตวแพทย์ที่อยู่ในธุรกิจ บางครั้งอาจจะต้อง ล้มเลิก อุดมการณ์ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ลงไปบ้างใน บางครั้งซึ่งส่งผลต่อไปยังปัญหาความปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตร ที่เป็นปัญหาต้องตามแก้กันในปัจจุบัน

จากปัญหาสิ่งเหล่านี้ ยังส่งผลกระทบต่อไปยังผู้คนในสังคม ที่คาดหวังว่า สัตวแพทย์คือผู้ที่ช่วยให้ความคุ้มครอง ความปลอดภัยของอาหาร ที่ผลิตมาจากสัตว์ ขาดความเชื่อถือ หากปล่อยเหตุการณ์นี้ ยังคงดำเนินต่อไป โดยไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว ผลลัพธ์ที่จะตามมาคือ ความนับถือสัตวแพทย์ในฐานะผู้รับผิดชอบความปลอดภัยด้านอาหารของผู้คนในสังคมในขณะเดียวกันที่กระแสสังคมโลกต้องการความปลอดภัยด้านอาหารและรัฐบาลประกาศเป็นนโยบาย ผลักดันมายังหน่วยงานราชการที่จะให้ผู้รับผิดชอบในการดูแลความปลอดภัยของเนื้อสุกร และผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดเป็นมาตรฐานตั้งแต่กระบวนการผลิต โรงฆ่า เย็บ และจนถึงผู้บริโภคดังนั้นเราจึงสมควรที่จะปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมจากรอบความคิดเดิมที่เป็นผู้ซันสูตรผู้รักษา ผู้ขายเวชภัณฑ์ มาเป็นผู้ที่มีส่วนผลักดัน รับผิดชอบ ในความปลอดภัยของเนื้อสุกรต่อผู้บริโภคด้วย แล้วเราจะทำอย่างไรกันดี กับภาระที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ในขณะเดียวกันก็รับผลตอบแทนจากเจ้าของฟาร์มสุกร ? คำตอบ " เราสามารถทำได้ " เพราะเราคือ " สัตวแพทย์ "

ในความเป็นสัตวแพทย์ที่ทุกคนดำรงอยู่ ผมเชื่อด้วยความบริสุทธิ์ใจว่าทุกคนมี "จิตวิญญาณของความเป็นสัตวแพทย์" มีความรักในชื่อเสียงเกียรติภูมิ และภูมิใจ ในความเป็นสัตวแพทย์อยู่ด้วยกันทุกคน หากเพียงแต่ว่า ในบางครั้ง บางโอกาส เราอาจจะไม่ค่อยได้คิดถึง โดยปล่อยให้ "หลักการ" ความเป็นตัวตนสัตวแพทย์ ที่รับผิดชอบต่อสังคมถูกบดบัง ด้วยเงื่อนไขของสถานการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ ที่มาบีบบังคับทำให้เราล้มเลิกความเป็นสัตวแพทย์ไปในบางโอกาส

ถึงเวลาแล้วที่"พวกเรา"จะต้องมาร่วมมือกันในที่จะทำให้ผู้คนในสังคมมองเห็นคุณค่า เชื่อถือ นับถือ ในวิชาชีพ "สัตวแพทย์" โดยเริ่มต้นจากการเปิดโอกาส ให้ทุกคน มีส่วนร่วมฝัน ร่วมคิด ร่วมทำ บนเป้าหมายเดียวกันที่จะสร้างสรรค์

ใช้หวัดนก...อีกครั้ง

: "นาย เททิน"

แต่ที่มีการประกาศอย่างเป็นทางการของรัฐบาลในช่วงปลายเดือนมกราคมที่ผ่านมา หนีไปทางไหนก็พูดกันแต่เรื่องไข้หวัดนกผู้เขียนก็ประมาณว่าเป็นพนักงานขายยา ไม่รู้เรื่องอะไรเลยเกี่ยวกับโรคนี้อยุติยา ก็ได้รับผลกระทบแบบจ้งๆ ประมาณว่าเกือบตกงานเลยทีเดียว ได้ร่วมพิธีสัมมนาหลายครั้งตลอดเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา เลยอยากสรุปประเด็นร้อนๆ มาให้อ่านกัน อาจจะไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนตัวบ้าง ถูกหรือผิดคงไม่สามารถยึดเป็นที่อ้างอิงได้ บางคนบอกว่าเหตุการณ์นี้เป็นเสมือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ เปรียบได้กับน้ำท่วมแผ่นดินไหววุ่นๆไปนั้น ก็คงจะจริงอยู่หรอก เพราะวิกฤติคลอแรมเฟนิคอลและไนโตรทิวเรนที่ผ่านมา ท่อประกาศเป็นยาต้องห้าม เลิกใช้ก็จบ แต่ไข้หวัดนกครั้งนี้เปรียบได้กับดึกดำบรรพ์อเมริกาโดนผู้ก่อการร้ายจีเครื่องบินซบชนนั้นแหละ เพราะมันมาแบบไม่รู้เนื้อรู้ตัวและรับมือไม่ถูก ทำเองกันพอสมควร ทำให้เกิดศัพท์ยอดฮิตและหนังสือหลายเล่มที่ว่าด้วยการบริหารจัดการภาวะไม่แน่นอน (Uncertainty) ไข้หวัดนกก็คงจัดเป็นความไม่แน่นอนอย่างหนึ่ง เพราะในเชิงระบาดวิทยาเรายังไม่สามารถสรุปได้ว่ากบฏเป็นสาเหตุนำโรครหรือไม่ ถ้าเป็นสาเหตุ ปีกหน้ามันอพยพมาก็ต้องเสียตัวอีกแหละ หรือว่าการอู๋ไก่หนี่ จะเป็นตัวแพร่โรค การทำฟาร์มระบบปิดเป็นทางออกของการแก้ปัญหาหรือไม่หรือแม้แต่การเลือกใช้วัคซีนไข้หวัดนกเป็นคำตอบสุดท้ายหรือไม่ ยังคงไม่มีคำตอบ

จากการบรรยายของ Dr.David Swayne ที่โรงแรมรามารการ์เดนส์ ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2547 ถือว่า "คน" น่าจะเป็นตัวการแพร่เชื้อที่มีความเป็นไปได้สูงสุด การเข้มงวดเรื่อง Biosecurity จึงถือเป็นหัวใจกันเลยทีเดียว แต่ความเข้าใจและหลักปฏิบัติที่ครอบคลุมของ Biosecurity เกษตรกร ผู้เลี้ยงหรือแม้แต่สัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มมีความเข้าใจกันมากน้อยเพียงใด ยังเป็นประเด็นที่น่าคิด หรือแม้แต่การกำหนดรัศมีการทำลายสัตว์ปีก 5 กิโลเมตรในเขตพื้นที่ระบาดสีแดงในบางเขตของกรุงเทพฯก็ดูเหมือนจะมีการต่อต้านพอสมควร จนถึงวันนี้ได้ลงมือปฏิบัติกันที่มากน้อย

การกำหนดแผนแม่บทระบบการเลี้ยงสัตว์ปีกของประเทศไทยเพื่อควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคสัตว์ปีกอย่างครบวงจรและยั่งยืน ประชุมกันถึงสามครั้งจนได้ข้อสรุปโดยกำหนดกรอบการดำเนินงานประกอบด้วย

- 1.) การขึ้นทะเบียนผู้เลี้ยงสัตว์
- 2.) มาตรฐานฟาร์มและการจัดการฟาร์ม
- 3.) การกำหนดพื้นที่การเลี้ยงเพื่อการส่งออก

(Zoning/Compartment)

- 4.) การป้องกันเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ปีกและระบบเตือนภัย
- 5.) การควบคุมโรงฆ่าและโรงงานแปรรูปสัตว์ปีกให้ได้มาตรฐาน
- 6.) การเพิ่มทักษะ ความรู้ ทัศนคติ ด้านการจัดการฟาร์ม

และควบคุมป้องกันโรคระบาดแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์

ดูเหมือนว่าในกรอบดำเนินการบางอย่างก็ได้มีกำหนดไว้แล้วก่อนหน้าที่จะมีการระบาดของไข้หวัดนก เหลือเพียงแต่ลงไปรายละเอียดและปฏิบัติให้เป็นจริงเป็นจังเท่านั้น ในบางเรื่องหากย้อนกลับมาดูการเลี้ยงสุกรในบ้านเรา ฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มยังเป็นสัดส่วนที่น้อย ใครจะเป็นผู้ทำให้เกิดฟาร์มมาตรฐาน คงต้องร่วมมือจากหลายฝ่าย คงปฏิเสธไม่ได้ว่าสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มก็เป็นหนึ่งในหน้าที่ ต้องช่วยกัน ข้อที่ยากน่าจะเป็นข้อที่ 6 เพราะการปลูกจิตสำนึกคงไม่สามารถทำได้ในชั่วข้ามคืน การโยนซากไปตายลงแม่น้ำ การอู๋ไก่หนี่ หรือแม้แต่การไม่เข้าใจในการควบคุมป้องกันโรคระบาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ยังคงมีให้เห็น

การทำโรงเรือนระบบปิดอาจจะไม่ใช่คำตอบ เพราะในบางประเทศที่แทบจะเรียกได้ว่ามีการเลี้ยงสัตว์ในโรงเรือนปิดเกือบทั้งหมด แต่ก็ยังคงพบการระบาดของโรค จึงยังเป็นสิ่งที่น่าถกเถียงไม่น้อย ส่วนการใช้วัคซีนจะเป็นคำตอบสุดท้ายหรือไม่ ประเด็นนี้มีการถกเถียงกันไม่มีที่สิ้นสุด เพราะไม่ได้ถกเถียงกันแค่เรื่องประสิทธิภาพ หรือความคุ้มโรค แต่ยังเป็นข้อรังเกียจหรือการกีดกันทางการค้า การจะหาข้อสรุปคงเป็นไปได้ยาก ได้แต่ชื่นชมวิทยาการก้าวหน้าในเรื่องวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าเทียบในสุกร ที่ทำให้สามารถแยกได้ว่าภูมิคุ้มกันเกิดจากวัคซีนหรือติดเชื้อ

ถึงวันนี้หลายคนอาจมองปีนี้เป็นปีแห่งการรณรงค์เรื่องความปลอดภัยด้านอาหารคงจะล้มไม่เป็นท่า หรือแม้แต่การมุ่งไปสู่การเป็นครัวของโลกคงล้มเหลวไปด้วย แต่ในมุมมองของผู้เขียนก็เห็นว่าน่าจะเป็นการลุกขึ้นยืนเพื่อเตรียมวิ่งต่อ และเชื่อว่าบทเรียนราคาแพงครั้งนี้ได้สอนเรามากมาย เราได้เรียนรู้ว่าโรคนี้น่าตาเป็นอย่างไร การจัดการที่ผ่านมาถูกหรือผิด และรัฐบาลยังได้เรียนรู้ว่าการปกครองสัตว์มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชาติเพียงใด คงไม่ใช่แค่หุนตถ เรื่องอื่นๆ เช่น เงินเพื่อ การลดลงของจีดีพีคนตกงานในภาคเกษตรอีกละ หรือแม้แต่ผลกระทบทางจิตใจของผู้คน คงได้แต่หวังว่าวิกฤติครั้งนี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบูรณาการต่อระบบการเลี้ยงสัตว์ไม่มากนักน้อย ถึงแม้ว่าธุรกิจสุกรซึ่งเป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่ยังคงยืนหยัดอยู่ในวันนี้ แต่ถ้าวุ่นหน้าเกิดเหตุการณ์อันไม่คาดคิดเช่นนี้ เราจะเตรียมรับมืออย่างไร หรือแม้แต่ผู้บริโภครองก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวในเรื่องความปลอดภัยด้านอาหาร ขนาดแม้คำข่าวแกงหน้าบ้านยังก้านตีเลย ว่า "เดี๋ยวลูกเลือกใช้ไข่และเนื้อไก่จากฟาร์มมาตรฐานค่ะ เดี๋ยวลูกรับรอง"

เกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับค่าตอบแทนแก่สัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสุกร

สำหรับฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ (ต่อเดือน)

จำนวนแม่พันธุ์ (แม่)	<500	501-1,500	1,501-2,500	>2,500
Visit fee (บาท)	3,000.00	3,000.00	3,000.00	3,000.00
Doctor fee (บาท)	0.00	2,000.00	3,000.00	5,000.00
รวม (บาท)	3,000.00	5,000.00	6,000.00	8,000.00

สำหรับฟาร์มสุกรขุน (ต่อเดือน)

จำนวนสุกรขุน	<3,500	3,500-10,000	10,001-20,000	>20,000
Visit fee (บาท)	3,000.00	3,000.00	3,000.00	3,000.00
Doctor fee (บาท)	0.00	500.00	1,000.00	2,000.00
รวม (บาท)	3,000.00	3,500.00	4,000.00	5,000.00

สำหรับฟาร์มที่มีทั้งพ่อแม่พันธุ์และสุกรขุน (ต่อเดือน)

จำนวนแม่พันธุ์ (แม่)	<500	501-1,500	1,501-2,500	>2,500
Visit fee (บาท)	3,000.00	3,000.00	3,000.00	3,000.00
Doctor fee(แม่พันธุ์)	0.00	2,000.00	3,000.00	5,000.00
Doctor fee (สุกรขุน)	0.00	500.00	1,000.00	2,000.00
รวม (บาท)	3,000.00	5,500.00	7,000.00	10,000.00

คำอธิบาย :

1. Visit fee หมายถึง ค่าธรรมเนียมในการเข้าเยี่ยมชมฟาร์ม
2. Doctor fee หมายถึง ค่าบริการทางสัตวแพทย์
3. อัตราค่าตอบแทนนี้ใช้เป็นเกณฑ์กลางในการอ้างอิงสำหรับสัตวแพทย์ที่ทำหน้าที่ควบคุมฟาร์มและสำหรับเจ้าของฟาร์มด้วย

สมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสุกรไทย

ห้องธุรการ ภาควิชาสัตวบาล คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนอังรีดูนังต์ แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร โทร 0-2218-9678-9, 0-2251-2582 โทรสาร 0-2251-4310

กรุณานำส่ง

สนใจเป็นสปอนเซอร์การจัดพิมพ์ ติดต่อที่โทร 0-1643-0976 (Hotline)

เชิญพบข้อมูลหลากหลาย ข่าวสารมากมาย ได้ตลอดเวลา.....ที่

เว็บไซต์ของสมาคม

www.tsvs.or.th

